

Mødet den 5. Januar 1922.

Fraværende: Andr. Christensen, Vald. Pedersen og H. P. Salling.

1. (J. Nr. 23²⁰—1921). **Beretning om det kommunale Boligtilsyn i 1920—21.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 23⁷—1921). **Beretning om Kødkontrollen og Kvægtorvet i Juli Kvartal 1921.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 249—1921). Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder angaaende **Ændringer i Reglementet for Forvaltning af Havnen.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 11⁴—1921). **Indenrigsministeriets Approbation paa Købekontrakt med Lokomotivfører Ravnkilde.**

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 546—1921). Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende **Bevilling af Statstilskud til Arbejdernes Byggeforening.**

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 223—1921). Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende **Statstilskud til Tømrmester P. Davidsens Byggeforetagende.**

Toges til Efterretning.

7, (J. Nr. 638—1921). **Opgørelse over Folketallet i Aarhus den 1. Oktober 1921.**

Fra Skattekontoret forelaa Meddelelse om, at Indbyggerantallet i Oktober 1921 udgjorde 72895 Personer, der fordelte sig saaledes:

	Antal beboede Huse	Dom Sogn		Frue Sogn		Sct. Pauls Sogn		Sct. Johs. Sogn		Tilsammen Mænd og Kvinder
		Mænd	Kv.	Mænd	Kv.	Mænd	Kv.	Mænd	Kv.	
Nord for Aaen	2339	6942	8406	5602	6318			4453	5132	36853
Syd for Aaen	2091	1713	1997	2928	3175	12221	14008			36042
Til-sammen	4430	8655	10403	8530	9493	12221	14008	4453	5132	72895

Sogneinddeling	Mænd	Kvinder	Til-sammen
Dom Sogn	8655	10403	19058
Frue Sogn	8530	9493	18023
Sct. Pauls Sogn	12221	14008	26229
Sct. Johannes Sogn	4453	5132	9585
Ialt	33859	39036	72895

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 25¹¹—1921). **Andragende om Tilladelse til at holde Restaurationslokalerne aabne Nyt-aarsaften til Kl. 1 Nat.**

Anbefalet af Bevillingsnævnet.

Andragendet var bevilget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 501—1921). **Indstilling fra Byggeudvalget angaaende Licitation over Snedker-, Blikkenslager- og Glarmesterarbejdet i 2 kommunale Ejendomme ved de Mezasvej.**

Følgende Indstilling forelaa:

A. Snedkerarbejdet.

Begge Ejendomme: Snedkermester Rasmussen
Hvid & Søn for 19700 Kr.

B. Blikkenslagerarbejdet.

Ejendom Nr. 32: Blikkenslager K. C. Henriksen for 816 Kr.

Ejendom Nr. 33: Blikkenslager B. A. Olsen for 762 Kr.

C. Glarmesterarbejdet.

Begge Ejendomme: Glarmester S. L. Aarslev for 1150 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 541—1921). Indstilling fra Skolekommissionen om **Opførelse af en ny Borgerskole med dertil knyttet Seminarium.**

Fra Skoledirektøren forelaa følgende Skrivelse:

«Ved et Blik paa et Kort over Aarhus er man snart klar over, at Byen næsten kun udvider sig mod Nord og mod Syd, mest mod Syd, medens der ikke sker nogen videre Udvidelse mod Vest. Byen holder sig til Havet. Dertil kommer en Omstændighed, der svarer til, hvad der finder Sted i enhver større By, at der kun bor forholdsvis faa Mennesker i Midten af Byen, fordi Gaderne her er optaget af Forretninger og Kontorer. Til disse Forhold maa der tages Hensyn ved Opførelsen af nye Skolebygninger, og det er ogsaa sket her i Aarhus,

Efter de tre gamle Skoler: Borgerskolerne i Christiansgade, Ny Munkegade og Paradisgade, der — om end i ny Bygninger nu — har eksisteret i 100 Aar, blev der

- 1881—83 opført 2 Skoler Syd for Aaen — BB.
Valdemarsgade og Frederiks Alle;
1892 opført 1 Skole Nord for Aaen — Bsk.,
Nørrebrogade;
1903 opført 1 Skole Syd for Aaen — Bsk.,
Ingerslev Avn.;
1907 opført 1 Skole Nord for Aaen — Bsk.,
Finsensgade;
1910 opført 1 Skole Syd for Aaen — Bsk.,
Fjordsgade;
1914 opført 1 Skole Nord for Aaen — Bsk.,
Samsøgade og
1921 opført 1 Skole Syd for Aaen — Bsk.,
Læssøesgade.

Skolerne er, som man vil se, efterhaanden opført længere ude mod Udkanten af Byen, Nord og Syd. Det er endvidere sandsynligt, at naar der atter skal opføres en ny Skole, maa den lægges i den nordlige Bydel, og to Omstændigheder bevirker, at det vil være meget ønskeligt for Skolevæsenet, at der om ikke ret lang Tid skaffes en Skole mere og det en Skole, som Børn fra Byens nordligste Kvarter kan søge.

Det har fra gammel Tid i Købstæderne været Skik at benytte Skolelokalerne to Gange daglig, til Formiddagsklasser og til Eftermiddagsklasser. De uheldige Sider i hygiejnisk og undervisningsmæssig Henseende ved denne Ordning har saa ofte været fremhævet fra Skolerne Side, at jeg ikke skal komme ind paa dem her. Et Faktum er det, at man alle Vegne søger at komme bort derfra ved at skaffe flere Lokaler, d. v. s. ny Skoler. Idealet: et Lokale til hver Klasse er imidlertid de fleste Steder endnu langt borte; Aarhus Borgerskoler har i Øjeblikket 219 normale Klasselokaler til

309 Klasser Børn, og som foreløbigt Maal har man derfor i København, her i Byen og flere Steder at slutte Undervisningen i Skolerne om Eftermiddagen Kl. 4, saaledes at Børnene omtrent hele Aaret kan komme hjem inden Mørkets Frembrud, og der kan blive rimelig Tid til Skolernes Rengøring.

Fra Begyndelsen af indeværende Skoleaar er 4-Lukning gennemført i Aarhus Borgerskoler, men ganske vist for nogle Skolars Vedkommende med Vanskeligheder, der lettest vil kunne ses af nedenstaaende skematiske Oplysninger om Skolernes normale Klasselokaler og det Antal Klasser, som Skolerne rummer i Aar:

	Klassel. Ant. Kl.	
Borgerskolen, Ny Munkegade	14	18
— Christiansgade	16	20
— Paradisgade	14	20
— Valdemarsgade	16	21
— Frederiks Alle	16	21
— Nørrebrogade	14	20
— Ingerslevs Avn.	24	42
— Finsensgade	24	36
— N. J. Fjordsgade	26	38
— Samsøgade	24	42
— Læssøesgade	31	31

Naar hertil kommer, at det gennemsnitlige Børnetal er saa højt, som det i det hele kan ventes at komme, saa er det aldeles sikkert, at hvis det ikke skal blive nødvendigt igen at tage Skolelokaler i Brug efter Kl. 4, saa maa der være Lokaler til at tage mod Børnetilvæksten.

Jeg tillader mig at vente, at Aarhus Skoleautoriteter vil lade sig det være magtpaaliggende at sørge for, at der træffes de fornødne

Foranstaltninger, saa Byens Smaabørn ikke igen skal søge Skole til Kl. 6 om Eftermiddagen.

Naar saa Spørgsmaalet rejses, hvor en ny Borgerskole bør opføres, saa er der næppe nogen Tvivl om, at den bør lægges saaledes, at den bekvemt kan søges af Børn fra Kvartret Nord for Trøjborgvej og Øst for Randers Landevej. I dette Kvarter bor der allerede nu saa mange Famlier, at der herfra om Foraaret indskrives henimod 200 Børn i Borgerskolen, og der er jo nu netop bygget en Del ved Skovvangsvej. Af disse 200 Børn kan Finsensgades Borgerskole, siden den har faaet en Mellemskoleafdeling, kun indskrive ca. 120; de øvrige maa sendes til Borgerskolerne. Nørrebrogade (en Drengeskole), Borgerskolen, Paradisgade (en Pigeskole) eller Borgerskolen, Samsøgade. Det har saaledes været nødvendigt at sende Piger fra Christiansbjerg helt til Borgerskolen, Paradisgade, et Forhold, som der med Ret er klaget over, men som Skolevæsenet er ude af Stand til at hindre, saa længe man ikke har flere Klasselokaler til Disposition i den nordlige Bydel og lige saa langt ude som Finsensgades Borgerskole.

Jeg føler det da som min Pligt at gøre Skolevæsenet opmærksom paa, at hvis den nuværende Skolegangsorden skal bevares, og der skal skaffes Børn fra Trøjborgkvarteret en bekvem Adgang til Skole, saa maa der i den nærmeste Fremtid tænkes paa Opførelse af en ny Borgerskole ude i Byens nordligste Kvarter.

Naar der saa skrides til Opførelse af en ny Borgerskole, saa tillader jeg mig at foreslaa, at der i Tilknytning til Skolen opføres et Seminarium, der drives som Privatseminarium for

Kommunes Regning, og for hvilket den ny Borgerskole bliver Øvelsesskole.

For dette Forslag skal jeg fremkomme med følgende Motivering:

Forholdet er i Øjeblikket dette, at der uddannes for faa Seminarister; de fleste Seminarier er mere end halvtomme. Det kunde derfor nok se ud til, at der var ringe Anledning til at foreslaa Oprettelse af et nyt Seminarium. Der er imidlertid hertil at sige, at Antallet af unge Lærere ganske vist er aftaget stærkt under Verdenskrigen, vel navnlig fordi det har været saa let at komme ind i Etaterne med en lille Uddannelse eller i privat Tjeneste uden nogen Foruddannelse; men dette usædvanlige Forhold er jo nu ganske forbi, og Antallet af Seminarernes Elever begynder at stige, hvad der har vist sig ved Optagelsesprøven i indeværende Sommer, og jeg skulde tro, at Tidspunktet netop nu var inde til at tænke paa en ny Uddannelsesanstalt for Lærere. Hertil kommer saa den Omstændighed, at der sikkert bør gøres noget mere for at drage den mandlige Købstadungdom ind paa Lærervejen. Det er jo saaledes, at Statens 4 Seminarier for Mænd: Jonstrup, Skaarup, Jelling og Ranum ligger ude paa Landet, og af Privatseminarierne ligger 3 (Haslev, Nørre Nisum og Gjedved) ligeledes ude paa Landet. Af Seminarierne i Købstæderne er en Del næppe ganske tidssvarende indrettet, en Ting som jeg iøvrigt ikke tør komme nærmere ind paa. Men Konklusionen bliver formentlig, at der er god Mening i at indrette et fuldtud tidssvarende Seminarium, som bør lægges i en Købstad, ikke alene fordi den saa lettere faar Købstadungdommen i Tale, men ogsaa fordi Seminariuddan-

nelse efter min Mening helst maa finde Sted i Købstaden, for at der kan blive Adgang for de unge til Musik, Teater o. s. v. og dermed til at erhverve en ydre Form, som næppe i samme Grad kan erhverves ude paa Landet. Det er muligt, at adskillige Skoleautoriteter anser den Side af den unge Lærers Uddannelse for værdiløs, men en Købstads Skolebestyrelse kan ikke se saaledes paa Sagen. Jeg kan i øvrigt ikke tro, at Regeringen vilde lægge Statsseminarierne ude paa Landet, hvis den nu kunde træffe Bestemmelse uden Hensyn til de foreliggende Forhold, og jeg kunde meget godt tænke mig, at der kan blive Tale om et større Seminarium beliggende i en Købstad, især hvis Læreruddannelsen udvides, saaledes som jeg haaber det maa ske, og saaledes at der ved Seminariet gives Adgang til Specieluddannelse i enkelte Fag for dem, der ønsker det.

Endskønt det vel ikke behøver nogen særlig Begrundelse, at det vil være fordelagtigt for Aarhus at have et Seminarium — ogsaa for Mænd — her i Byen, skal jeg dog gøre opmærksom paa, at der for Øjeblikket aarlig er ca. 100 unge Mænd, som tager Realeksamen alene ved Kommunens højere Almenskoler, og jeg tænker, at det vil være af Interesse for Hjemmene, at de ogsaa kan tage under Overvejelse at lade deres Sønner tage Lærereksamen her i Byen. Desuden vil det være en Betryggelse for Skolevæsenet, at man ogsaa kan faa Lærere, som er uddannede her i Aarhus.

Men selv om det kan anses for overvejende sandsynligt, at det er vel motiveret at oprette et Seminarium her i Byen, saa bliver der endnu nogle principielle Spørgsmaal at besvare, inden

man kan tænke paa at forelægge Aarhus Byraad Spørgsmaalet om et Seminariums Oprettelse i Tilknytning til en ny Kommuneskole til Afgørelse.

Det vigtigste af disse Spørgsmaal er formentlig, om man kan vente Undervisningsministeriets Godkendelse af, at Aarhus Kommune opretter og driver et Privatseminarium, og om der vil kunne forventes et lignende Tilskud dertil som det, der ydes til de nu eksisterende Privatseminarier.

Paa dette Spørgsmaal kan svares, at Seminarieloven af 1894 ikke lægger nogen som helst Hindringer i Vejen for Oprettelse af Privatseminarier*); Undervisningsministeriet vil formentlig stille visse Krav med Hensyn til Lokaler, Undervisningsmateriel og Lærerkrafter, Krav som Aarhus Kommune naturligvis vil opfylde. I øvrigt kan jeg ikke tro andet, end at Ministeriet med Glæde vil se paa, at der her i Byen bygges og drives et Seminarium, hvor Mænd kan uddannes til Lærergerningen under fuldt forsvarlige Forhold, og jeg er overbevist om, at man vil faa det sædvanlige Tilskud til Driften. Om Tilskuddets Størrelse skal jeg senere tale og her endnu kun tilføje, at det naturligvis vil være hensigtsmæssigt at søge en Forhandling med Undervisningsministeriet, forinden man foretager sig noget.

Det næste Spørgsmaal bliver: Hvad vil det koste Byen at bygge og drive et Seminarium?

Endskønt Størrelsen af Omkostningerne ved Opførelsen for en stor Del vil bero paa, hvilken Ordning der bliver truffet med Hensyn til

*) Lov af 30. Marts 1894 om Seminarier og Prøver for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen § 7

Driften, skal jeg dog her forsøge at give en Ovesigt over, hvilke Lokaler, der hører til et Seminarium:

- 1) Fire Klasseværelser til alm. Undervisning.
- 2) To Klasser til Undervisning i Naturkundskab.
- 3) En Tegneklasse.
- 4) En Musikstue.
- 5) Et Bibliotek.
- 6) En Læsestue (til Blade og Tidsskrifter).
- 7) En Gymnastiksal.

Ialt 10 Lokaler foruden Gymnastiksalen.

Hertil kommer saa en Bolig til Forstanderen og Plads til Boldspil — samt Udhuse (W. C. m. m.)

Jeg tør ikke vove blot tilnærmelsesvis at have nogen Mening om, hvad Bygninger med de heromhandlede Rum vil koste at opføre; med de nuværende Priser vilde de vel næppe kunne skaffes for stort mindre end 400000 Kr. Men jeg tillader mig at foreslaa, at Seminariet opføres i Tilknytning til den ny Borgerskole, og jeg mener, at der derved vil kunne spares ikke saa lidt.

De sidste 5 Borgerskoler her i Byen har hver mindst 24 alm. Klasser — Læssøesgades Borgerskole endog 31 — foruden Klasser til Naturkundskab, Sang m. m. Saafremt der ikke til disse Skoler er knyttet Mellemskole, indskriver de aarlig 6 Klasser (3 Dreng- og 3 Pigeklasser), saaledes at Skolen i alt faar $7 \times 6 = 42$ Klasser. Jeg tænker mig nu, at den ny Skole paa Trøjborg skulde være noget mindre, saaledes at den aarlig indskrev 4 Klasser, 2×2); jeg antager at en Skole af den Størrelse vil være stor nok til i en Aarrække sammen med Borgerskolen, Finsensgade at tage mod Børnene

fra Trøjborgkvarteret. Endvidere tænker jeg mig, at der i det hele skal være et Samarbejde mellem Seminariet og Øvelsesskolen, saaledes at de ogsaa faar flere andre Lokaler fælles, og Resultatet heraf vil efter et foreløbigt Skøn være dette, at en Skole som her tænkt med 4 Klasse-rækker og et Seminarium vil kunne tilvejebringes for omtrent samme Beløb, som Opførelsen af en Skole med 6 Klasserækker, Mage til de sidste 5 Skoler, vilde koste.

Selvfølgelig maa man altid være forberedt paa nogle Overraskelser, naar man giver sig i Lag med et saa nyt Projekt som det her fore-slaaede; men jeg er dog sikker paa, at Anlægs-omkostningerne, naar den foran skitserede Frem-gangsmaade følges, paa ingen Maade vil være afskrækkende, naar Hensyn tages til de Fordele, som Seminariet vil medføre for Byen i Almin-delighed og Skolevæsenet i Særdeleshed.

Hvad Driften angaar, saa er den lettest-fattelige Oplysning maaske at finde i Finans-lovforslag for 1921—22, hvor Statens 7 Semi-narier er opført med en samlet Udgift paa 635160 Kr. eller ca. 90000 Kr. for hvert Semi-narium.

Til 12 Privatseminarier er opført 736000 Kr. eller ca. 60000 Kr. til hvert Seminarium.

Bevillingen er »anslaet«; det vil sige, at Ministeriet er bemyndiget til at følge disse Regler overfor alle Privatseminarier, selv om der med-gaar et større Beløb.

Hertil kommer saa en Bevilling paa 215000 Kr. til Undertøttelser til trængende Elever i Stats- og Privatseminarierne. Som man vil se, er i Øjeblikket Statens Understøttelse til hvert Privatseminarium $\frac{2}{3}$ af Udgiften til et Stats-

seminarium foruden Elevernes Bidrag og Statens Bevilling til Fripladser. I det hele er det en Selvfølge, at et Privatseminarium maa kunne drives ikke alene uden Tab, men saaledes at Bestyreren kan faa et anstændigt Overskud. Der er ingen Grund til at tvivle om, at det samme vil kunne blive Tilfældet med et af Aarhus Kommune drevet Seminarium.

Hvorledes Forholdet i øvrigt skal ordnes mellem Bestyreren af Øvelsesskolen — Borger-skolen — og Seminariets Forstander og med Lærerpersonalet ved de 2 Skoler finder jeg det mindre opportunt her at komme ind paa, og jeg vil derfor nu slutte med kortelig at gentage, hvad jeg i det foregaaende har stillet Forslag om:

1. En ny Borgerskole i den nordligste Del af Byen af en Størrelse, der svarer til $\frac{2}{3}$ af Kommunens største Skoler.
2. Et Seminarium, for hvilket den ny Borger-skole bliver Øvelsesskole, og som knyttes meget nær til Borgerskolen baade med Hensyn til Bygninger og Administration.»

For manden forelagde Sagen under Henvisning til den foreliggende Redegørelse fra Skoledirektøren. Det var ikke mere end $\frac{3}{4}$ Aar siden, at den sidste nye Skole blev taget i Brug, men den var ogsaa kommen 3 Aar for sent til Verden, idet man i Krigsaarene stadig haabede, at det skulde blive billigere at bygge, medens det tværtimod blev dyrere. Nu var Forholdet det, at det allerede kneb med Plads i Skolerne, hvorfor man havde maattet flytte Børn i de øverste Klasser fra den ene Skole til den anden, og det var undervisningsmæssigt set uheldigt. Det havde hidtil været nødvendigt at bygge en Skole med 3—4 Aars Mellemlum, og da den sidste som sagt var

3 Aar forsinket, var man nødt til nu at stille Forslag om en ny. Skolekommissionen havde ment, at Skolen skulde ligge i den nordlige Bydel, Nord for Finsensgades Skole, hvor der for Tiden var mest Trang til en saadan. Samtidig foreslog Skolekommissionen, at der til Skolen knyttes et Seminarium. Dette Forslag skyldtes forskellige Grunde. Der fandtes i Byen mange, som tog Mellemskole- og Realeksamen og derefter gik over til et eller andet Fag. Det vilde betyde en Chance mere for disse, hvis de fik Adgang til at tage Lærereksamen og tillige blive langt billigere for dem at uddanne sig i deres Hjemby. Aarhus By vilde sikkert være vel tjent med at faa Lærere herfra i Stedet for som næsten altid at faa dem udefra Landet. Ogsaa Uddannelsen i en stor By med deus rige Liv var af stor Betydning for Eleverne, og Antallet af Lærere, som for Øjeblikket var ringe, vilde forøges. Endelig var det et Skridt i Retning af at trække Undervisningscentre til Byen. Iøvrigt vilde Taleren henvise til Skoledirektørens udførlige Redegørelse, som var tiltraadt af Skolekommissionen med den Bemærkning, at man anmoder Byraadet om at give Sagen en velvillig Behandling. Hvad Bekostningen angik, havde man tidligere bygget en saadan Skole for ca. 400000 Kr., medens den sidst byggede havde kostet 1400000 Kr., og hvis man regnede med Prisfaldet, kunde den foreslaaede Skole vel bygges for ca. 700000 Kr. Børnetallet vilde jo her blive noget mindre, idet der skulde være Lokaler til Seminariet. Hvis Skolen blev paabegyndt i den kommende Sommer, kunde den staa færdig i 1924, og naar der allerede nu var Pladsmangel, kunde man regne med, at Forholdene til den Tid var yderligere forværret. Iøvrigt var Skoledirektøren

kommen til Stede for at besvare mulige Forespørgsler fra Medlemmerne.

J. Chr. Møller kunde ikke helt give Borgmesteren Ret i, at det var en Indstilling fra Skolekommissionen, der forelaa. Indstillingen var afgivet af Skoledirektøren, og Skolekommissionen fremsendte den til Byraadet og bad om en villig Undersøgelse og Overvejelse, men nogen direkte Indstilling fra Kommissionen var det ikke, og det fremgik ikke engang, om Kommissionen var enig om Sagen. Det maatte nu være Byraadets Sag at undersøge, om der virkelig forelaa tilstrækkelige Grunde for Nødvendigheden af at bygge Skole nu, eller om det kunde udsættes i et Par Aar. Skoledirektøren havde gjort sig megen Ulejlighed med at finde Grunde for det første, men en Del af disse var ikke særlig overbevisende. Der anførtes som Grund, at Skolen skulde ligge bekvemt for Børnene, og det var selvfølgelig behageligt, men ikke nogen aldeles tvingende Grund med de Afstande, som fandtes i Byen. Ude paa Landet havde man undertiden $\frac{1}{2}$ Mil til Skole. Hvis Kommunens finansielle Forhold var bedre, kunde man maaske ofre noget for den Behagelighed, men Tiden var næppe dertil nu. Man kunde næppe tage Bestemmelse om Opførelse af en Skolebygning, før man var klar over, hvor Pengene skulde komme fra, og det var en vanskelig Sag at laane Penge i Øjeblikket. Nødvendigheden af at bygge en Skole hvert 4. Aar ahang jo af, hvor stærkt Elefantallet forøgedes, men det var næppe forøget meget i de sidste 5 Aar, og nogen egentlig Pladsmangel var der vist ikke i Skolerne. Ganske vist sagde Skoledirektøren, at det var ønskeligt at have et Lokale til hver Klasse, men Tiden var næppe inde til at gennemføre dette. Angaaende

Spørgsmaalet om igen at indføre Undervisning til Kl. 6 Eftermiddag sagde Skoledirektøren, at det var uhygiejnisk og undervisningsmæssig set meget uheldigt. Det uhygiejniske kunde man vist godt se bort fra med de Skolelokaler, som fandtes, for de var langt mere hygiejniske end mange Hjem, og hvad det undervisningsmæssige angik, maatte det vel siges, at naar mange Lærere kunde undervise om Aftenen, maatte de ogsaa kunne gøre dette om Eftermiddagen. Rengøring af Skolelokalerne kunde ogsaa nok ske efter Kl. 6 Aften eller før Kl. 8 om Morgen. Kl. 6 var jo ikke »efter Mørkets Frembrud« hele Aaret, og i den mørke Tid var der Gadelygter. Angaaende den af Borgmesteren nævnte Pris, 700000 Kr., vilde dette vel omtrent kunne passe, men det var ogsaa et meget stort Beløb, og jo længere man kunde vente med at laane disse Penge, des mindre blev Forrentningen, og der var tillige Sandsynlighed for, at Byggepriserne kunde gaa endnu længere ned. — Seminariet vilde Taleren absolut fraraade i Øjeblikket. Der blev herom sagt, at man skulde have et saadant for at faa flere Lærere uddannet, men senere siges der, at de fleste Seminarier staa halvtomme. Følgen vilde da blive, at enten kom dette Seminarium til at staa helt tomt, eller ogsaa blev de andre endnu mere tomme. Det vilde selvfølgelig heller ikke blive billigere for Eleverne her end andre Steder med Undtagelse af dem, som havde hjemme her i Byen. Hvorledes et saadant Seminarium kunde betale sig, kom ganske an paa Tilgangen af Elever, og blev det ikke fyldt, betød det en stadig Udgift for Kommunen. Med den nuværende Lærerløn vilde der sikkert ikke blive Lærermangel. En Skole skulde jo til, naar det var absolut nødvendigt, men et Seminarium vilde

Taleren i hvert Fald stemme imod. Taleren antog, at Forslaget herfra gik til Skoleudvalget, og dette maatte saa undersøge, hvor mange Børn der endnu var Plads til i Skolerne, naar alle Klasser blev fyldt, og hvorledes Forholdet vilde blive, naar Skolerne slutter henholdsvis Kl. 4 og Kl. 6. Derefter skulde Sagen vel til Budgetudvalget, som saa maatte skaffe oplyst, paa hvilke Betingelser der kunde faas Laan til Foretagendet.

Marius Geertsen havde den Opfattelse af Skolekommissionens Stilling til Sagen, at man ikke var særlig begejstret for Forslagene; men naar Skoledirektøren havde udarbejdet en saadan Redegørelse, vilde man ikke modsætte sig, at den kom til Forhandling i Byraadet. Det var dog ikke nogen enstemmig Indstilling fra Skolekommissionen, idet en væsentlig Del af denne havde den Anskuelse, at Skolen ikke var nødvendig lige i Øjeblikket, og Taleren vilde bede Byraadet nøje overveje Sagen, før man tog Beslutning om at opføre en Skole.

M. B r a m m e r erindrede om, at Borgmesteren ved den sidste Skoleindvielse havde udtalt, at nu kunde man se nogle Aar i Møde, før det blev nødvendigt at bygge en ny Skole. Det saa derfor mærkeligt ud, at der kom et saadant Forslag saa kort Tid efter. Det var selvfølgelig nødvendigt for en By som Aarhus at have sine Skoleforhold i Orden og have Plads til ny indskrevne Elever, men om det derfor var nødvendigt straks at gaa i Gang med denne Skolebygning, fremgik ikke klart af Redegørelsen, og Taleren kunde slutte sig til Fabrikant Møllers Anmodning om nærmere Motivering herfor. Hvis Pladsmangelen skyldtes 4-Lukningen i Skolerne, kunde der ikke være noget uhygiejnisk ved at fortsætte til Kl. 6. Det

værste ved den nuværende Ordning var, at smaa og store Børn sad ved de samme Borde, men dette kunde ændres ved at indføre foranderlige Skoleborde. Rengøring af Skolerne kunde vel ogsaa finde Sted efter Kl. 6. Taleren syntes i det hele, at Borgmesteren var mere inde paa Sparsommelighedsteoriene, da Talen var om en Udvidelse af Alderdomshjemmet, end her, hvor det drejede sig om en Skole. Hvad Seminariet angik, kunde Taleren ikke indse, at Spørgsmaalet om et saadant overhovedet vedkom Skolekommissionen. Et Seminarium i Aarhus vilde sikkert ligge godt og faa god Tilgang af Elever og ligeledes faa Betydning for Byen i andre Retninger. Men Læreruddannelsen var afgjort en Statsopgave og vedkom ikke Kommunen. Saa kunde man lige saa godt sige, at Aarhus Kommune burde oprette et Universitet. Der havde i de senere Aar fra Statens Side været lagt store Byrder paa Kommunerne, og det saa derfor mærkeligt ud, at en Kommune nu skulde tilhyde at paatage sig en ren Statsopgave. Det maatte Taleren af rent principielle Grunde stemme imod. Heller ikke vidste man noget bestemt om Statens Tilskud til et saadant Seminarium i Fremtiden. Det var ogsaa tvivlsomt, om det kunde kaldes et Gode, at Byens Lærere udelukkende fik deres Uddannelse her i Byen; det var ingen Skade at se Forholdene andre Steder ogsaa. Endelig kunde Taleren tænke sig, at Oprettelsen af et Seminarium kunde skade Universitetssagen, idet man kunde sige, at naar Aarhus havde faaet en saadan Lærestalt, var det ikke nødvendigt, at Byen fik Universitetet ogsaa.

H. P. Christensen fandt det naturligt, at Skolekommissionen havde sin Opmærksomhed henvendt paa, hvorledes Forholdene udviklede sig ved

Byens Skoler, og at Kommissionen ogsaa gav Byraadet Lejlighed til at undersøge, hvad der skal gøres, og der var jo heller ikke noget at sige til, at Tanken om et Seminarium kom frem samtidig hermed. Men Spørgsmaalet var her først, om den Ændring af Skolegangsordenen, som skete i Fjor, hvorved Undervisningen kom til at slutte Kl. 4, var Skyld i Pladsmangelen, for hvis man dengang havde gjort opmærksom paa, at det kunde have saadanne Følger, vilde man maaske have foretrukket at fortsætte til Kl. 6. Ogsaa af andre Grunde kunde det være ønskeligt, idet den nuværende Ordning medførte store Ulemper for Hjemmene med den delte Skoletid o. l., særlig hvor der var flere Børn i Hjemmet. Taleren vilde henstille til Skoledirektøren, om Planerne ikke til næste Aar kunde lægges noget bedre, for der maatte i første Række tages Hensyn til Hjemmene og først derefter til Lærerne, hvis Arbejdstid ikke var overvældende lang i Løbet af et Aar. En Ændring af Skolegangen til Kl. 6 var i flere Maader en Vinding for Hjemmene, og hvis det kunde udskyde Opførelsen af en Skole, var det værd at overveje dette Spørgsmaal. Dertil kom saa, om det ikke af rent økonomiske Grunde blev nødvendigt at udsætte Sagen noget. Da der var Tale om en Udvidelse af Alderdomshjemmet, var man enig om, at det havde været paakrævet saa længe, at det nu ikke mere kunde udskydes. Der blev da fra Borgmesterens Side hævdet, at man skulde se økonomisk paa Sagen, og Budgetudvalget havde ligeledes bestemt fraraadet at optage Laan i denne Tid. Naar man saa tillige tog den store Arbejdsløshed i Betragtning, hvor mange slet ikke kunde betale nogen Skat, og stor Nedgang i Lønningerne, var der al Grund til at oveveje Sagen

meget nøje, før man vedtog Forslaget. Et Seminarium i Aarhus vilde vel nok være et Gode for Byen, men Taleren tvivlede om, at det var særlig heldigt for Lærerne at faa hele deres Uddannelse paa samme Sted og saa blive ansat i samme By. I andre Professioner søgte man altid ud for at se og lære noget andre Steder og faa sin Horisont udvidet, og det var sikkert ogsaa det bedste for Lærerne. Skulde det virke som særligt Seminarium for Aarhus By, maatte der ogsaa være Fripladser, altsaa en forøget Udgift for Kommunen. Hvis man derfor skulde arbejde for et Seminarium i Aarhus, burde det være saaledes, at det blev Staten, der oprettede det. Taleren vilde henstille til Skoleudvalget at undersøge, om der ikke var Mulighed for at vente et Aar eller to med Opførelsen af Skolen, ogsaa fordi man nu var kommen saa højt op med Tilskud til Opførelse af Boliger, at det var vanskeligt at sætte flere Byggearbejder i Gang i den kommende Sommer, og der var maaske ogsaa Mulighed for, at de økonomiske Forhold til den Tid kunde bedres noget. Taleren vilde altsaa foreslaa Sagen henvist til Skoleudvalget, som nærmere kan overveje det og maaske, hvis det er nødvendigt, lade foretage Forarbejder, men saaledes, at Paabegyndelsen af Skolen i hvert Fald udsættes til næste Aar.

Gustav Pedersen fremhævede overfor Fabrikant Møller, at selv om der var Steder paa Landet med lang Afstand til Skolen, maatte man her tage Hensyn til, at Skolevejen gik gennem stærkt befærdede Gader, hvilket rummede stor Fare for Smaabørn. Angaaende Undervisningen fra Kl. 4—6 havde Taleren faaet det Indtryk, at denne var afskaffet af Hensyn til Børnene og ikke til Lærerne. Men naar alle Skoleautoriteter var

enige om, at Undervisningen i Dagens første Timer gav det bedste Udbytte, saa betød det et Tilbageskridt at gaa tilbage til den senere Skolegang. De daarlige Tider, den almindelige Tilbagegang og de svigtende Indtægter vilde maaske bewirke, at en Del indvundne sociale Goder foreløbig maatte opgives; men Taleren vilde bestemt modsætte sig, at Fremskridt paa Skolevæsenets Omraade skulde bortfalde. Tiden krævede Resignation i flere Retninger; men hvis Skolevæsenet skulde til at gaa frem og tilbage, efterhaanden som Konjunkturerne svingede op og ned, vilde Skolen faa meget vanskelige Kaar at arbejde under, og Skolevæsenet var dog Grundvolden for Opdragelsen af den næste Generation. De Ulemper, som H. P. Christensen havde nævnt, kunde sikkert rettes ved Forhandling med Skoleautoriteterne, saa Forældrenes Interesser bliver varetagne lige saa vel som Børnenes, men det skete selvfølgelig lettest, naar der var mere Plads. Dr Braumers Argument mod et Seminarium forekom noget forskruet, for hvis Staten vilde se med Uvilje paa, at Aarhus blev en Fremskridtsby paa Læreruddannelsens Omraade, vilde den selvfølgelig ikke vise sig mindre velvillig, naar det drejede sig om den højeste Læreanstalt.

Skoledirektør Chr. Buur begyndte med at udtale det ønskelige i, at man havde et Lokale til hver Klasse. Det kunde selvfølgelig ikke faas i Øjeblikket, men paa den anden Side maatte man indrømme, at det var et rimeligt Ønske. Delingen i Formiddags- og Eftermiddagsklasserne var meget gammel her i Byen, men man havde ogsaa gennem mange Aar arbejdet paa at kunne nøjes med 2 Eftermiddagsklasser i Stedet for 3, og dette Formaal vilde man nu søge

at faa gennemført. For Øjeblikket fandtes der i Byen 309 Klasser og 219 Klasseværelser, altsaa 90 Lokaler mindre end Klasser. Ved at lade 1. og 2. Klasserne gaa i Skole om Eftermiddagen, blev der Lokaler til 80 Klasser mere, men der kom alligevel til at mangle 10 Lokaler, hvis 3. Klasserne skulde undervises om Formiddagen, og saa havde man heller ingen Lokaler til at imødegaa Udvidelser. Angaaende Antallet af Børn i Klasserne henviste Taleren til en Redegørelse, som var tilstillet Byraadet i Maj Maaned. Det højeste Antal Børn, som ifølge Loven maatte være i Klasserne, var for Realskolen 25, for Mellemkolen 30 og for Folkeskolen 36, og Gennemsnitstallet for samtlige Klasser var 32, hvilket sikkert var saa meget som det kunde bringes op til. Ved en Skoletid til Kl. 6 var det maaske muligt at nøjes med at lade de to yngste Klasser gaa om Eftermiddagen, men der var Mulighed for, at man ogsaa med den nuværende Ordning til næste Aar kunde komme bort fra den delte Skoletid for de 6 smaa Skolers Vedkommende, og for de øvrige med Undtagelse af en enkelt Klasse. Taleren fandt ogsaa den delte Skoletid uheldig, men der var iøvrigt forskellige Meninger herom baade hos Forældre og Lærere. Angaaende Forslaget om en ny Skole var det rimeligt, at det blev behandlet i Skoleudvalget, men der kunde næppe siges stort mere derom, end der var sagt. Der fandtes ingen ledige Klasselokaler udover en Del Særklasser, som kunde aflaste de øvrige noget. Det var rigtigt, at det var uheldigt at lade smaa og store Børn sidde ved samme Borde, men til Foraaret regnede man med, 1. og 2. Klasserne skulde bruge samme Lokale, og 3. og 4. Klasserne ligeledes, medens de øvrige Klasser vilde faa hver sit Lokale. Hvad den økonomiske Side angik, var Kommunens Ud-

gift pr. Barn i 1920—21: 143,16 Kr., men heraf var kun 19,04 Kr. Udgift til Renter og Afdrag paa Skolernes Anlægssum. Selv om man tænkte sig at ville opføre 4 nye Skoler til de 90 Klasser, hver til 1 Mill. Kr., vilde Renten heraf blive ca. 400000 Kr. aarlig, eller 40 Kr. pr. Barn, medens Driftsudgifterne var ca. 150 Kr. Hvis Autoriteterne forlangte, at man skulde gaa bort fra 4-Lukningen, kunde det selvfølgelig gøres, men Taleren vilde fraraade det: thi det betød en meget forøget Udgift til Lys, Brændsel og Rengøring, og Skolearbejdet efter Kl. 4 var sikkert ikke saa meget værd som tidligere paa Dagen, hvorfor man ogsaa mange andre Steder tilstræbte en Afslutning Kl. 4. — Hvad Seminariet angik, havde Taleren den Tro, at det vilde være til stor Gavn for Aarhus By at knytte saa mange som mulig af den Slags Institutioner hertil, ikke mindst med Henblik paa det jydsk Universitet. Hvorvidt Statens Tilskud vilde vedblive at være det samme som nu, kunde naturligvis ingen vide, men der var næppe Fare for, at et saadant Seminarium ikke kunde betale sig. For Øjeblikket var Spørgsmaalet om Læreruddannelsen under Diskussion overalt i den pædagogiske Verden, og Fremtidens Skole vilde sikkert blive et 4-aarigt Gymnasium, hvortil Folkeskolen skulde kunne bringe en Del af sine Elever. Derfor maatte Læreruddannelsen højnes, hvortil ogsaa krævedes en Reform af Seminarieundervlsningen, og der fandtes næppe et eneste Seminarium i Landet, som var indrettet efter disse Krav. Hvis Aarhus derfor til den Tid havde faaet et tidsvarende Seminarium, vilde det gavne Byen paa mere end een Maade. Iøvrigt kunde Taleren ikke godt paa det offentlige Møde komme nærmere ind paa en Omtale af Seminarieforholdene.

A. M ø r u p erkendte, at Skolekommissionen maaske nok var enig om den pædagogiske Side af Sagen, men man maatte ogsaa tage Hensyn til det økonomiske. Det var tvivlsomt, at en saadan Skole og Seminarium kunde bygges for 700000 Kr. Hvad Trangen til en Skole angik, saa var det en Kendsgerning, at Fødselsprocenten i Krigsaarene gik adskilligt ned, og det vilde have Virkning 2—3 Aar endnu, hvorfor der næppe kunde siges at være nogen Nødstilstand i Øjeblikket. Da der i sin Tid var Andragende om at genoptage Undervisningen i Christiansbjerg Skole paa Grund af den lange Skolevej, blev det ogsaa oplyst, at det kun drejede sig om ganske faa Børn. Taleren vilde anbefale en grundig Undersøgelse og Overvejelse i Skoleudvalget.

A. S n e u m kunde ikke se noget betænkeligt i, at Børnene fortsatte deres Uddannelse i samme By; det samme var Tilfældet med andre Samfundsklasser, og de blev ikke ringere Borgere af den Grund. Selvfølgelig kunde det heller ikke skade at komme ud og faa et noget videre Udsyn i de unge Aar. Fabrikant Møllers Tale var lutter Betænkeligheder; der var ikke det lyse Syn, som da der var Tale om Bispetorvet. Spørgsmaalet om Arbejdsløsheden, der blev brugt ved denne Lejlighed, havde Hr. Møller ogsaa glemt nu. Men da der for et Par Aar siden byggedes en Statsskole i Viborg til 3 Mill. Kr., havde Hr. Møller ingen Betænkeligheder ved at gaa med dertil. Lukningen af Skolerne Kl. 4 var indført for Børnenes Skyld, for der kunde ikke læres saa meget i de sidste Eftermiddagstimer, naar Børnene var trætte. En ny Skole betød ikke nogen Forøgelse af Lærerpersonalet, men blot af Lokaler, og det havde ikke saa stor økonomisk Række-

vidde, som man troede, idet Renten af Byggesummen maaske ikke blev meget større end de forøgede Udgifter til Lys, Varme og Rengøring ved at holde Skole til Kl. 6. Taleren var blevet noget bedrøved ved at høre Hr. Geertsen udtale, at en væsentlig Del af Skolekommissionen ikke var begejstret for Forslaget. Men hvis Hr. Geertsen regnede sig selv med til den væsentlige Del, burde denne Del have taget sit Standpunkt i Skolekommissionen. Naar Dr. Brammer talte saa meget om Flothed, vilde Taleren erindre om, at Hr. Brammers Parti, selv om det kommunalt set ikke betød noget, saa som Regeringsparti havde styret meget flot, idet f. Eks. et Militærhospital til 120.000 Kr. var kommen op paa ca. 6 Mill. Kr. Dr. Brammer burde derfor henvende sig til sit eget Parti med sine Sparsommelighedsteorier. Taleren anbefalede at følge Indstillingen og behandle Sagen med Velvilje, enten den skulde henvises til Skoleudvalget eller der skulde træffes Beslutning herom paa nærværende Møde.

J. Chr. Møller mente vedblivende, at de Afstande, der var Tale om her i Byen, ikke kunde være afgørende, og det var næppe værre at gaa gennem Gaderne end ad en Landevej. Taleren havde ikke nævnt noget om, at Undervisningen skulde sættes tilbage, men blot sagt, at det kunde blive nødvendigt foreløbig at vende tilbage til 6-Lukningen. Skoledirektørens Fremstilling var ikke særlig oplysende; de 90 Klasselokaler manglede jo slet ikke, naar man lod de 3 yngste Klasser gaa i Skole om Eftermiddagen, og det var jo ikke værre for 3-Klasserne end for 1- og 2-Klasserne. Bispetorvet var et Arbejde, som laa ligefor, og det havde givet Brød til mange Mennesker; desuden fik Kommunen et meget stort Tilskud dertil, og

man var her til Dels bundet af tidligere Overenskomster i Sagen, hvorfor ogsaa alle i Byraadet stemte for Forslaget. Alle Partier havde ogsaa stemt for at bygge Statskolen i Viborg, men Tiderne var heller ikke dengang saa trange som nu.

H. P. Christensen fastslog, at Skoledirektørens Udtalelser først og fremmest viste, at det drejede sig om, hvorvidt der skulde gaa 2 eller 3 Klasser i Skole om Eftermiddagen, og det kunde jo nærmere overvejes i Udvalget; ellers var Taleren glad ved Direktørens Udtalelser om den delte Skoletid. En fortsat Uddannelse lige fra Børneskolen til Seminariet med efterfølgende Virksomhed i Aarhus kunde ikke sammenlignes med Læretiden i andre Fag; for disse Folk søgte næsten altid andre Steder hen, naar de var udlærte. Man kunde ogsaa nu træffe Lærere, specielt Lærerinder, som trængte til et noget videre Udsyn baade som Opdragere og i deres almindelige Omgang med Børnene i Skolen, og Taleren vilde foretrække, at det kunde komme dertil, at Pladserne overalt blev besat med Lærere i Stedet for Lærerinder.

Gustav Pedersen hævdede, at naar alle Skoleautoriteterne var enige om, at en Forlæggelse af Undervisningen til et senere Tidspunkt var uheldig, saa betød det en Forringelse af Undervisningen, for den maatte bedømmes efter det Resultat, den gav. Der fandtes vist ingen Landsbyskoler, hvor Skoletiden om Vinteren varede til Kl. 6.

K. Moustén advarede mod at tro, at alt, hvad der var sparet, var fortjent, naar det gjaldt Skolevæsenet. Ved at sætte flere Børn i Klasserne kunde der maaske spares nogle Lokaler, men det vilde gaa ud over Undervisningen, og der var vist ogsaa i Aarhus saa mange Børn i Klasserne som

nogetsteds; navnlig burde 1. Klasserne ikke fyldes saa meget som nu. Hvis man ventede med at bygge en Skole, til den kunde blive fyldt med det samme, skete der en Forskydning af Børn gennem hele Byen, som ikke var heldig for Børnene. En Skole burde fyldes efterhaanden ved Indskrivning af Begyndere. 4-Lukningen var ikke indført for Lærernes Skyld, for deres Middagstid faldt daarligere nu end tidligere.

M a r i a n e T h o m s e n protesterede mod H. P. Christensens Omtale af Lærerinderne. De fik samme Uddannelse som Lærerne og var gennemgaaende meget opfyldte af deres Kald, hvorfor de ofte tog videre Uddannelse. Det var derfor meget forkert at fremsætte en saadan Udtalelse her. Taleren var enig med Moustén i, at der var Børn nok i Klasserne. Den foreliggende Sag burde nu gaa til Skoleudvalget til nærmere Undersøgelse af, hvorvidt Opførelsen af Skolen kunde udskydes noget. Der blev vist ikke stor Forskel i Brugen af Lokaler, enten Skolen sluttede Kl. 4 eller Kl. 6; naar man havde naaet at slutte Kl. 4, skyldtes det særlig Særklasserne.

M. S i m o n s e n pegede paa Hr. Mørups Udtalelse om, at Skolekommissionen var enig om det pædagogisk ønskelige i at faa en saadan Skole, og dermed traf han vist det rette. Men naar dette var Tilfældet, var der egentlig kun eet at gøre for Byraadet, nemlig at undersøge, hvor og hvordan Pengene dertil kunde skaffes. Selv om Kommunen kunde skaffe 1 Mill. Kr., blev det maaske nødvendigt at anvende dem til Opførelse af Boliger. Var Skolen nødvendig, skulde den selvfølgelig bygges, og om det skulde være i Forbindelse med et Seminarium, kunde senere afgøres. Sagen burde nu gaa til Skole- og Bud-

getudvalget, og hvis der saa fra disse kom et fornuftigt Forslag og Anvisning paa, hvorledes Penge skulde skaffes, kunde der jo træffes Beslutning. Dog kunde det nok være rart at høre Resultatet fra den store Skolekommission først.

H. P. Christensen fastholdt, at der netop i Aarhus fandtes mange ældre, ugifte Lærerinder, som naar de naaede en vis Alder, blev saa pirrelige, at de ikke egnede sig til at være Børneopdragere. Frk. Thomsen kunde blot spørge mange af de Kvinder, som havde Børn i Skolerne, saa vilde hun sikkert faa samme Svar.

Formanden erklærede, at naar Skolekommissionen var enig i det pædagogiske, var det i Virkeligheden tilstrækkeligt; Indstillingen var underskrevet af Kommissionens Formand og anbefalet til Byraadets Velvilje, saa den var saa god, som nogen kunde ønske sig. Naar der var Tale om Udgiften til Skolevæsenet, saa var Forrentning og Amortisation af Byggesummen egentlig sat for højt, idet de gamle Skoler var helt amortiserede og derfor ikke burde regnes med. Taleren havde ikke ved sidste Skoleindvielse udtalt noget om, at man nu kunde se nogle Aar i Møde, for det var givet, at naar den sidste Skole var 3 Aar forsinket, maatte den næste hurtig komme. At den sidste Skole var blevet saa dyr, skyldtes de Herrer til den anden Side, som havde forhalet Opførelsen af Skolen. Hvis man skulde tilbage til 6-Lukningen, betød det langt større Udgifter til Lys og Varme og tillige til Rengøring, idet denne saa blev Natarbejde. Det saa i det hele taget mærkeligt ud, at de samme Folk, som saa varmt anbefalede at give Tilskud til private Skoler, der sluttede Kl. 2, ikke havde noget imod at lade Kommuneskolernes Børn gaa til Kl. 6, det var

at hjælpe de Folk, som selv havde Raad til at betale. Taleren havde aldrig talt mod en Udvidelse af Alderdomshjemmet, men kun forlangt en bestemt Plan for, hvilke Arbejder der først skulde fremmes af Byraadet, og det havde vist været klogere at bygge en Skole end give de mange Penge ud til Bispetorvet. Der var siden 1892 bygget Skoler med $3\frac{1}{2}$ Aars Mellemrum, og man var derfor paa den rette Side, naar der nu stilledes Forslag om en ny. Trangen dertil maatte de bedst kunde bedømme, som havde med Skolevæsenet at gøre. Angaaende den økonomiske Side og Vanskeligheden ved at skaffe Penge, vilde Taleren meddele, at en større Bank havde forespurgt, om Byen ønskede et Laan paa gode Betingelser. Der var heller ikke Tale om nogen Ekstraskat her, og Kommunen havde nu genoprettet den Afgang i Formue, der fandt Sted i Krigsaarene, saa nu havde Byen den Formue, som den skulde have, og hvis man lagde Budgetterne ordentligt, blev der heller ikke Tale om Ekstraskatter i de kommende Aar. Angaaende Seminariet saa det ogsaa mærkeligt ud, at da der forhandlede om at knytte et Gymnasium til Aarhus Skolevæsen, var Stemningen hos Hr. Møllers Gruppe meget varm derfor, men nu gik man lige til den modsatte Side. Taleren var glad ved den førte Diskussion, for selv om der havde vist sig nogen Modstand mod Planen, var der næppe Tvivl om, at baade Skolen og Seminariet blev til Virkelighed, og selvfølgelig var det den rigtige Vej herfra at sende Sagen til Skoleudvalget og Budgetudvalget.

J. Chr. Møller vilde protestere mod den Beskyldning, at den borgerlige Gruppe havde forhalet Opførelsen af den sidste Skole, for ingen havde stemt imod Forslagene herom (Formanden:

Jo, i Skolekommissionen!). De 200000 Kr. til Bispetorvet kunde ikke sammenlignes med 1 Mill. til Skolen. Kommunens Formue burde næppe diskuteres her, men det kunde jo kun glæde, hvis den opspiste Formue var kommen ind igen. At Kommunen kunde faa et Laan paa billige Vilkaar, tvivlede Taleren om, naar man saa, paa hvilke Vilkaar Staten lige havde faaet et Laan, og paa Kommunernes forgæves Anstrengelser for at opnaa nogenlunde gode Laanevilkaar.

H. P. Christensen bemærkede, at Borgmesteren ikke kunde skyde Ansvar for Bispetorvet fra sig, for det tidligere Udvalg havde bundet sig temmelig stærkt her, og Forslaget blev ogsaa vedtaget enstemmig i Byraadet. Til Bispetorvet fik man dels Støtte fra privat Side, dels et Laan til billig Rente, og derved skaffede man Brød til mange Mennesker, hvilket i Øjeblikket var mere paakrævet end en ny Skole. Naar Kommunen omtrent var ophørt med at bygge Boliger, var den egentlige Grund den, at hverken Borgmesteren eller Fabrikant Møller vilde være med til at skaffe Penge dertil.

Formanden vilde ikke løbe fra Ansvar angaaende Bispetorvet og havde ogsaa stemt for denne Sag, men vilde tillige stemme for Opførelsen af en ny Skole. Denne var ikke anslaaet til at koste 1 Mill. Kr., men 700000 Kr.

A. Mørup havde ikke udtalt, at Skolekommissionen var enig om Nødvendigheden af at faa en ny Skole, men om det ønskelige i at faa en saadan, hvis ikke det økonomiske Moment kom i Vejen.

Sagen overgik til Skoleudvalget.

11. (J. 385—1921). Indstilling fra Skoleudvalget om

yderligere Bevilling af 12000 Kr. til Undervisning for de Arbejdsløse.

Formanden erindrede om, at Byraadet i Efteraaret bevilgede et Beløb paa 12000 Kr. for Tiden indtil 15. December 1921. Af den foreliggende Beretning vilde det ses, at Undervisningen var gaaet udmærket, hvorfor Skoleudvalget nu anbefalede at yde et lignende Beløb til Undervisningen fra 15. Januar til 15. Marts 1922. Der var endnu ikke kommet noget bestemt Svar angaaende Andragendet om Tilskud fra Staten, men ifølge den senere vedtagne Lov om Tilskud til saadanne Skoler vilde der i hvert Fald kunne faas Tilskud til det Kursus, som skulde paabegyndes nu. Udvalget haabede dog paa ogsaa at faa et Beløb fra Staten til det allerede afholdte Kursus.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 97—1921). Andragende fra Kriminaldommeren om Udvidelse af hans Retslokaler paa Tinghuset.

P. P e t e r s e n oplyste, at det vist skyldtes en Fejltagelse, at vedkommende Sag var kommet tilbage fra Ministeriet, idet den var sendt til Amtet i Stedet for til Retspræsidenten. Den Sag, som Ministeriet ønskede nærmere Underretning om, var afgjort og vedkom slet ikke det foreliggende Spørgsmaal. Der var næppe andet at gøre end at tage Sagen til Efterretning og saa igen indsende den til Ministeriet.

M. S i m o n s e n henledte Opmærksomheden paa de mangelfulde Forhold, som Pressen maatte arbejde under, og henstillede, om der ikke kunde indrettes en særlig Loge eller i hvert Fald anbringes nogle Borde med Skrivemateriale til Referenterne.

P. P e t e r s e n skulde tænke derpaa, men det

kostede jo altsammen Penge. Nævningerettens Lokaler var dog vist gode nok.

Formanden mente ikke, Lokalerne kunde laves anderledes, end de var. M. H. t, Offentligheden vilde det ofte være rart, om Publikum holdt sig noget mere borte.

Sagen indsendtes til Justitsministeriet.

13. (J. Nr. 627—1921). Indstilling fra Belysningsudvalget angaaende **elektrisk Belysning i Frederiksallé.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Fornævnte Overslag er kun gældende for Frederiksallé paa Strækningen fra Vesterallé til Broen, men samtlige Grundejere i hele Frederiksallés Længde er gaaet ind paa at betale Installation af 11 Buelamper paa Strækningen fra Thyrasgade til Frederiksbjerg Torv og bidrage til den aarlige Drift af samme med Kr. 2,50 pr. løb. m. Facade paa Betingelse af, at Kommunen for sin Regning afholder Udgiften ved Installation af elektrisk Lys paa Strækningen fra Thyrasgade til Vesterallé, hvilken Udgift vil andrage Kr. 5500,00.

Udvalget indstiller, at fornævnte 5500 Kr. bevilges, idet tilføjes, at Beløbet afholdes af Elektricitetsværket, Konto for Vedligeholdelse af den elektriske Gadebelysning.«

H. P. Christensen anbefalede Indstillingen og haabede, at man kunde faa en lignende Ordning for Frederiksgade, hvor elektrisk Lys tiltrængtes haardt paa Grund af den stærke Færdsel.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 615—1921). **Andragende om Holdeplads paa Store Torv for en Automobilomnibus Viborg--Aarhus.**

Brolægningsudvalget anbefaler Andragendet paa de sædvanlige Betingelser og mod en maanedlig Afgift af 15 Kr.

M. C. Falk anbefalede at bevilge Andragendet, da det kun drejede sig om Holdeplads $\frac{1}{2}$ Time Formiddag og Eftermiddag.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 632—1921). Indstilling fra Skattekontoret om, at der bevilges de 5 Distrikts- og Fogedassistenter 200 Kr. hver i Fejltællingspenge.

Tiltraadt af Kasseudvalget og Lønudvalget.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 3²¹—1921). Indstilling om Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for Sundhedskommissionen, Bygningskommissionen, Sygehusene, Markudvalget, Observatoriet og Kasseudvalget. — 1. Behandling.

Overgik til 2. Behandling.

17. (J. Nr. 509—1921). Forespørgsel om Byen vil overtage Styrelsen af Vognmand Holm og Hustrus Mindelægt.

Legatudvalget indstiller, at Byen overtager Administrationen af ovennævnte Legat.

Indstillingen vedtoges.

18. (J. Nr. 640—1921). Andragende om at faa anlagt en brolagt Overgang fra Kystvejen til Ejendommen Mejlgade Nr. 42.

Anbefalet af Brolægningsudvalget paa de af Stadsingeniøren foreslaaede Betingelser.

M. C. Falk anbefalede Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 639—1921). Andragende om Udbetaling af 200 Kr. til Afholdelse af Foredrag for Børn.

Formanden meddelte, at Beløbet var opført paa Kontoen over Bevillinger, som beror paa

Byraadets nærmere Bestemmelse, og henstillede at bevilge Beløbet.

Bevilgedes.

20. (J. Nr. 22²—1921). **Købekontrakt** med Brdr. Jansen angaaende en Grund ved Søren Frichs Vej. Godkendtes.

21. (J. Nr. 1²⁴—1921). Andragende om Tilladelse til **Udstykning** af Matr. Nr. 113 af Markjorderne i Hasle Herred.

Anbefaledes.

22. (J. Nr. 1²³—1921). Andragende om Tilladelse til **Sammenlægning** af Matr. Nr. 638 c, 639 og 640 af Aarhus Bygrunde.

Anbefaledes.

23. **Andragender om Byggedispensationer fra:**

- a. (J. Nr. 2¹⁵³—1921). Bygningsvedtægtens § 12 for Dr. Margrethes Vej Nr. 29.
- b. (J. Nr. 2¹⁵⁴—1921). Bygningsvedtægtens § 12 for Dr. Margrethes Vej Nr. 25.
- c. (J. Nr. 2¹⁵⁵—1921). Bygningsvedtægtens § 12 for Dr. Margrethes Vej Nr. 27.
- d. (J. Nr. 2¹⁵⁶—1921). Bygningsvedtægtens §§ 12 og 15 for Trøjborgvej Nr. 8 b.
- e. (J. Nr. 2¹⁵⁷—1921). Bygningslovens § 21 for Vesterbrogade Nr. 60.
- f. (J. Nr. 2¹⁵⁸—1921). Bygningslovens §§ 6 og 8 for Skovvangsvej Nr. 220.
- g. (J. Nr. 2¹⁵⁹—1921). Bygningslovens § 14 for Holtevej Nr. 22.

Anbefaledes.

24. (J. Nr. 654—1921). Indstilling fra Skovudvalget om **Istandsættelse af Brønden ved Frederikshøj Kro.**

M. S i m o n s e n oplyste, at Brønden i Sommer blev tør, og Udvalget mente, at Kommunen var forpligtet til at skaffe Vand derude. Efter fore-

tagen Undersøgelse var der Mulighed for, at der kunne skaffes Vand ved en Uddybning af Brønden paa 3 Alen og Nedsættelse af Cementringe, hvilket vilde koste ca. 600 Kr. Udvalget foreslog at gøre Forsøget og optage Beløbet som Ekstrabevilling til dette Aars Budget eller som Forskud paa Budgettet for det kommende Aar.

M. C. F a l k frygtede for, at den Vandaare, som hidtil havde forsynet Brønden med Vand, var blevet overskaaret ved Byggearbejderne derude, hvorved Eksperimentet kunde mislykkes. Derfor var det maaske klogere straks at lægge Vandleddning derud mod at Værten amortiserer og forrenter Beløbet.

M. S i m o n s e n svarede hertil, at Udvalget havde drøftet en saadan Ordning, men Værten nægtede bestemt at betale noget hertil, og da det vilde koste ca. 5000 Kr., anbefalede Udvalget at forsøge en anden Ordning.

F o r m a n d n henstillede til Udvalget at optage Summen paa næste Aars Budget.

Der bevilgedes 600 Kr. saaledes, at Beløbet optages paa næste Aars Budget.
